

NÄIN SYNTYI MATKAILUALAN KATTO-ORGANISAATIO SME

Pekka Ropponen

Pekka Ropponen

ekonomi

SME:n pääsihteeri 2000-07

*Elinkeinoelämän keskusliitto
2005- , asiantuntija (PK-asiat ja
yrittäjyys)*

*Palvelutyönantajat 2003-05,
asiamies*

SHR 1998-2003, asiamies

HRN 1983-97, asiamies

*MEK 1974-83, koulutuspäällikkö,
tutkimuspäällikkö*

Matkailulla on merkittävä vaikutus kansantalouteen ja työllisyyteen. Päätettäessä matkailupoliittisista linjauksista pyrkimyksenä on ollut alan eri toimijoiden näkemysten mahdollisimman laaja kartoittaminen. Asiaa on vaikeuttanut alan hajanaisuus ja yhteisen näkemyksen puuttuminen. Tämän johdosta aika ajoin Suomessa on käyty keskustelua matkailualan yhteisestä katto-organisaatiosta.

Asia tuli esille myös vuonna 1998 Kari Österlundin toimiessa kauppa- ja teollisuusministeriön asettamana selvitysmiehenä, joka pohti valtion varoin tuetun matkailun tarpeellisuutta ja asemaa. Selvitysmiehen esitys oli, että maahan tulisi saada koko matkailualan kattava yhteiselin. Ministeriö ryhtyi aktiivisesti ajamaan asiaa.

Bengt Pihlström toimi tuolloin neuvottelevana virkamiehenä KTM:ssä. Hän laati muistion matkailualan katto-organisaatiosta*. Muistiossa hän esitteli Ruotsissa, Tanskassa ja Saksassa jo vuosia toimineiden katto-organisaatioiden toimintaa ja kartoitti keskeisten matkailuorganisaatioiden näkemykset. Lisäksi hän laati ehdotuksen organisaation mahdollisista jäsenistä ja rahoituksesta.

Raportissa Pihlström totesi, että ”edellytyksiä uuden organisaation perustamiselle on olemassa. Ratkaisevaa on keskeisten sektoriorganisaatioiden - SHR, SMAL - suhtautuminen asiaan. Organisaatio toimisi yhdistyksen muodossa ja sen hallituksessa olisivat keskeiset tahot edustettuina”. Henkilöresurssien osalta hän esitti realistisimpana vaihtoehtona, että ”uusi organisaatio ostaa palveluja (osa-aikainen henkilö) joltakin jäsenorganisaatiolta. SHR on organisaatiolle sopiva sijoituspaikka”.

*Svenska Rese- och Turistindustrins Samarbetsorganisation RTS; Turismens Fællesråd TF; Bundesverband der Deutschen Tourismuswirtschaft e.V. BTW

Helmikuussa 1999 KTM pyysi 12 matkailuorganisaatiolta mielipidettä yhteisestä katto-organisaatiosta ja osallistumishalukkuutta sen toimintaan. KTM järjesti asian tiimoilta neuvottelun 1.6.1999. Samassa yhteydessä perustettiin valmistelutyöryhmä, johon kuuluivat Guy Catani Suomen Hiihtokeskusyhdistyksestä, Tarja Haili Suomen matkailun alueorganisaatioiden yhdistys SUOMASTA, Hannu Hämäläinen SMALista, Unto Palminkoski Lomarenkaasta ja Lars Wendelin Silja Linelta. Ryhmän vetäjäksi nimettiin asiamies Pekka Ropponen SHR:stä.

Työryhmä valmisteli säännöt ja laati toimintasuunnitelman. SME:n tärkeimmiksi tehtäviksi määriteltiin matkailualan yleisen arvostuksen nostaminen, alan toimintaedellytysten parantaminen sekä viranomaisyhteyksien kehittäminen. Nimeksi päätettiin Suomen Matkailuelinkeino SME ry, Finlands Rese- och Turistnäringsförening rf.

Suomen Matkailuelinkeino SME koko alan edunvalvojaksi

Suomen Matkailuelinkeino SME:n perustamiskokous pidettiin 19.11.1999 Helsingissä. Kokouksessa oli läsnä koko matkailuelinkeino: kotimaassa toimivat ja ulkomaan liikennettä harjoittavat liikenneyhtiöt, matkatoimistoala, majoitussektori sekä erilaisia aktiviteetteja ja tapahtumia tarjoavien yhteisöjen edustajat.

Kokous valitsi yksimielisesti uuden matkailualan katto-organisaation puheenjohtajaksi alan monitoimimiehen, Capman Capital Management Oy:n senior adviser Kari Österlundin. Varapuheenjohtajaksi valittiin Lars Wendelin Silja Linelta. Muiksi hallituksen jäseniksi valittiin Guy Catani Suomen Hiihtokeskusyhdistyksestä, Tarja Haili Suomen matkailun alueorganisaatioiden yhdistys SUOMASTA sekä Unto Palminkoski Lomarenkaasta. Mukana hallitustyöskentelyssä olivat lisäksi Helsinki Finland Congress Bureau, VR, Finland Festivals, Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto sekä Matkustajalaivayhdistys. Lisäksi hallitusta täydennettiin seuraavan vuoden alkupuolella uusien mukaan tulevien tahojen edustajilla.

Vuosi 2000 - Matkailupoliittinen toimintaohjelma 2000

SME:n jäsenmäärä kasvoi alkuvuodesta, kun Finnair, Suomen Matkatoimistoalan Liitto SMAL, Viking Line, Linja-autoliitto, Tallink, Suomen Ret-

**Suomen Matkailuelinkeino ry
kokoaa matkailualan**

keilymajajärjestö SRM sekä Suomen Leirintä-alueyhdistys SLY liittyivät jäseniksi. Yhdistyksen ylimääräisessä kokouksessa 4.2.2000 voitiin todeta, että perustamisvaiheessa asetettu tavoite jäsenkunnan kattavuudesta oli toteutunut.

Toiminta organisoitui Suomen Hotelli- ja Ravintolaliiton yhteyteen. Pekka Ropponen nimitettiin yhdistyksen pääsihteeriksi oman toimensa ohella.

Valtionhallinnossa matkailuasiat samoin kuin Matkailun edistämiskeskus kuuluivat kauppa- ja teollisuusministeriön toimialaan. Tämän vuoksi oli luonnollista, että koko SME:n toiminnan ajan yhteistyö KTM:n kanssa oli aktiivista ja läheistä. Uuden matkailupoliittisen ohjelman laatimisessa SME toi koko matkailuelinkeinon näkemykset ohjelman sisältöön. SME oli myös mukana MEKin Laatu- ja palvelututkimusohjelmassa, joka valmistui vuoden lopussa. Yhdessä KTM:n, SMAKin ja Jyväskylän ammattikorkeakoulun kanssa toteutettiin Suomen Matkailun Päivä marraskuussa Jyväskylässä.

KTM kutsui SME:n edustajan MEKin johtokuntaan ja SME:n hallitus nimitti edustajakseen Pekka Ropposen. Johtokuntatyöskentely jatkui koko SME:n toiminnan ajan.

Matkailutoimittajien Killan edustajat olivat SME:n hallituksen vieraina.

Tielaitoksen kanssa neuvoteltiin useaan otteeseen matkailupalveluiden opasteiden ja viitoitusten kehittämisestä. SME antoi kymmenkunta lausuntoa niin KTM:lle, opetusministeriölle kuin valtiontalouden tarkastusvirastollekin.

Hallituksen kokoonpano laajeni ja alkuvaiheessa siihen kuuluivat Kari Österlund CapMan Capital Management Oy (Tuula Lindberg Helsinki Finland Congress Bureau, henkilökohtainen varajäsen), varapuheenjohtaja Lars Wendelin Silja Line (Markku Pesonen / Antti Jaatinen VR), Guy Catani Suomen Hiihtokeskusyhdistys (Tuomo Tirkkonen Finland Festivals), Tarja Haili Suomen Matkailun Alueorganisaatioiden yhdistys (Juha Rydman Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto) sekä Unto Palminkoski Lomaringas (Jouko Mustonen Matkustajalaivayhdistys).

Alusta alkaen päätettiin, että tiedonkulun parantamiseksi myös henkilökohtaiset varajäsenet osallistuvat halutessaan kaikkiin hallituksen kokouksiin.

Matkailupoliittisen toimenpideohjelman valmistelu ja toimeenpanon virittäminen sävyttivät koko vuoden toimintaa. Yhteistyö oli hyvin tiivistä ohjelmaa koordinoineen kauppa- ja teollisuusministeriön kanssa. Valtioneuvosto hyväksyi ohjelman

kokouksessaan kesäkuussa. SME:n puolelta valmisteluryhmässä olivat Guy Catani, Kristiina Havas ja pääsihteerit. SME:n edustajat tapasivat myös Minimatka-työryhmän, joka koordinoi ministeriöiden välistä yhteistyötä matkailuasioissa.

SME:n puheenjohtaja Kari Österlund antoi useita haastatteluja lehdistölle. Hänen keskeinen viestinsä oli, että matkailun arvostusta yhä vähätellään. Puheenjohtajan sanoin "Suomi on maa, jossa vain hevosta suuremman tuotteen tekeminen on arvokasta".

Vuosi 2001 - suositus koulujen talvilomien porrastuksesta

MEKin ja SMAKin syksyllä 2000 käynnistämä Laatu- ja palvelututkimusprojekti saatiin valmiiksi tammikuussa. SME:n edustajina työryhmässä olivat Risto Peltola ja Pekka Ropponen.

SME:n aloitteesta opetushallitus ja Suomen Kuntaliitto julkistivat suosituksen koulujen talvilomien valtakunnallisesta porrastamisesta. Suosituksen mukaan talvilomaa viettävien koululaisten määrät jakaantuisivat varsin tasaisesti viikoille 8-11. Asia oli keskeisesti esillä koko SME:n toiminnan ajan.

SME järjesti jäsenistölleen keväällä kaksi informaatiotilaisuutta digitelevisiion matkailullisista hyödyntämismahdollisuuksista yhdessä Nokian ja Wellnet-yhtiöiden kanssa.

Liikenne- ja viestintäministeriön toimesta valmistui Matkailuliikenteen toimenpideohjelma. SME oli mukana ohjelman valmistelussa ja antoi siitä lausunnon.

Ympäristöministeriön asettama työryhmä työskenteli koko vuoden lähtökohtanaan hallitusohjelmaan sisältyvä kirjaus, jonka mukaan hallitus sitoutuu laatimaan ehdotuksen työllisyyttä tukevasta ohjelmasta luonnon virkistyskäytön ja luontomatkailun kehittämiseksi. SME oli mukana työskentelyssä, jonka raportti valmistui vuoden lopussa.

Syyskuun 11. päivän tapahtumat aiheuttivat matkailuelinkeinolle runsaasti ongelmia. Aiheesta annettiin erilaisia lausuntoja sekä laadittiin kansainvälisiä ja kotimaisia arvioita tapahtuman aiheuttamista taloudellisista menetyksistä.

Vuosi 2002 - Österlundin linjapuheenvuoro

Matkailupoliittisessa seminaarissa

Vuosi 2002 oli Suomen Matkailuelinkeino SME:n kolmas toimintavuosi ja sen täytti tiiviisti valtioneuvoston hyväksymä matkailupoliittinen toimenpideohjelma. KTM järjesti yhteistyössä SME:n kanssa Säätytalolla seurantaseminaarin, jossa käytiin vilkasta keskustelua ohjelman toteutumisesta runsaan osanottajajoukon kanssa. Puheenjohtaja Kari Österlund painotti puheenvuorossaan toimenpideohjelman ylläpidon merkitystä sekä ohjelman keskeisten esitysten viemistä tulevan hallituksen ohjelmaan.

SME:n edustajat tapasivat useaan kertaan sekä matkailusta vastaavan ulkomaankauppaministeri Jari Vilénin että KTM:n matkailun parissa toimivat virkamiehet. Koulujen talvilomien porrastuksen lisäämisestä käytiin jälleen neuvotteluja Suomen Kuntaliiton ja opetusviranomaisten kanssa. Tielaitoksen kanssa jatkettiin neuvotteluja tavoitteena helpotukset tienvarsiopasteiden ja viitoitusten sekä tienvarsimainosten asettamisessa.

Matkailualan turvallisuustoimikunnan työskentely käynnistyi uudestaan SME:n aloitteesta. KTM:n sijasta toimikunnan uudeksi kokoajaksi saatiin ulkoasiainministeriö.

Matkailua koskevien toimenpiteiden saamiseksi vaalien jälkeisen hallituksen ohjelmaan aloitettiin keskustelut SME:n jäsenistön kanssa. Lisäksi näitä neuvotteluja käytiin KTM:n ja MEKin kanssa.

SME:n hallitus ja Matkailualan koulutustoimikunta pitivät tammikuussa opetushallituksessa yhteiskokouksen, jossa käytiin läpi alan koulutukseen ja työllisyyteen liittyviä ehdotuksia.

Matkailupalveluiden varaus- ja peruutusehtoja ruvettiin käymään läpi SMALin aloitteesta yhteisessä työryhmässä. SME suhtautui hyvin kriittisesti suunnitelmiin rahoittaa matkailun kansallinen varausportaali (ns. Ökyveräjähanke) julkisista varoista.

Pääsihteeri osallistui MEKin ja matkailun tulevaisuuden visioita pohtivan työryhmän työskentelyyn koko toimintavuoden ajan.

Liikenne- ja viestintäministeriö nimitti vastuuhenkilön keskuudestaan pitämään Matkailuliikenteen kehittämissuunnitelmaa ajan tasalla. Tämä mahdollisti säännöllisen yhteydenpidon LVM:n ja SME:n välillä.

Lausunnoissaan SME otti kantaa mm. matkailun sähköisiin jakelukanaviin, tienvarsimainonnan

käsikirjaan, puolusti matkustajahöyrylaivojen tulevaisuutta sekä esitti MEKille jäsenyyttä Vientifoorumissa.

Vuosi 2003 - matkailu hallitusohjelmaan

Vuoteen 2003 mennessä matkailu oli mainittu ainoastaan kaksi kertaa hallitusohjelmassa. SME asetti keskeiseksi tavoitteekseen matkailun saamisen uuden hallituksen ohjelmaan. Yhteistyötä asian tiimoilta tehtiin erityisesti MEKin ja KTM:n kanssa. Tavoitteessa onnistuttiin ja matkailun markkinoinnin, toimintaedellytysten ja matkailuyrittäjyyden lisäksi hallitusohjelmaan tuli maininta myös maatilamatkailun ja kalastusmatkailun kehittämisestä.

Valtioneuvoston hyväksymä matkailupoliittinen toimenpideohjelma täytti kaksi vuotta. Ohjelman ajan tasalla pitämiseksi SME kävi neuvotteluja kauppa- ja teollisuusministeriön edustajien kanssa. Matkailuasioista vastaava kauppa- ja teollisuusministeri Mauri Pekkarinen tavattiin kahdesti.

Koulujen lomien elinkeinon kannalta parempi porrastus on ollut matkailualan edunvalvonnan keskeisiä tavoitteita vuosikymmenten ajan. Koulutyön päättymisen siirtyminen kesäkuun puoliväliin ja vastaavasti koulutyön aloitus elo-syyskuun vaihteessa oli myös vuonna 2003 näkyvästi esillä edunvalvonnassa. Monien neuvottelujen ja lausuntojen jälkeen SME onnistui läheisessä yhteistyössä MEKin kanssa saamaan opetusministeriön vuosien 2003-08 koulutuksen ja tutkimuksen kehittämissuunnitelmaan maininnan tutkimuksesta, jolla selvitetään koulun työaikojen muutostarvetta.

Valtiosihteeri Raimo Sailaksen työllisyystöryhmän raportin julkistaminen herätti vilkasta keskustelua. SME vastusti ryhmän ehdotusta, jonka mukaan voimassaoleva 8%:n arvonlisä korotettaisiin 14%:iin. Toteutuessaan ehdotus olisi merkinnyt lähes 6%:n hinnankorotuspainetta useimpien matkailupalveluiden (majoitus-, lento-, bussi- ja junaliput, pääsyliput yms.) hintoihin. Asian tiimoilta tavattiin useita päättäjätahoja. Matkailuelinkeinon onneksi ehdotuksesta luovuttiin.

Palvelukohteiden opasteiden parantamiseksi tielaitos käynnisti projektin, jossa Keski-Suomi oli pilottialueena. Matkailuelinkeinolla oli merkittävä edustus projektiryhmässä.

Terrorismin lisääntyminen ja SARS-epidemia näkyivät erityisesti Matkailualan turvallisuustoimikunnan työskentelyssä. Valtaosa toimikunnan huo-

Kuvassa SME:n hallitus kesäkuisen (6/2000) kokouksensa tauolla. Vasemmalta ylärivissä Risto Peltola, Hannu Hämäläinen, Tarja Haili, Kari Österlund, Heikki Kääriäisen sijalla ollut Esa Mannisenmäki, Guy-Stephan Catani, Juha Rydman, Markku Pesonen ja Jouko Mustonen sekä edessä Pekka Ropponen ja Unto Palminkoski. Kuvasta puuttuvat Tuula Lindberg, Mika Perho, Tuomo Tirkkonen ja Lars Wendelin.

SME ja KTM työstävät matkailupoliittista ohjelmaa

miosta keskittyikin suomalaisten ulkomaanmatkailun turvallisuuden parantamiseen.

Matkailun varaus- ja informaatiotoimikunnassa (MAVI) useita vuosia esillä ollut hanke valtion rahoittamasta Ökyverjästä haudattiin. Varaustoinnin kehittämiseksi Matkailunkehitys Nordia, Karisma Invest, MTV3 ja MMI Tietoverkot perustivat matkailuyrittäjille tarkoitetun verkkokauppa-keskus Go Finland Oy:n. SME:n edustajaksi yhtiön hallitukseen nimettiin Pekka Ropponen.

SME:n jäsenistö oli aktiivisesti mukana kevään strategiakokouksissa, joissa uusittiin MEKin strategiaa vuosille 2004-06. Pääsihteeri osallistui ulkopuolisena jäsenenä MEKin tulevaisuustyöryhmän työskentelyyn, jossa pyrittiin arvioimaan matkailun näkymiä vuonna 2020.

Matkailun alueellinen kehittäminen nousi turvallisuuden ohella KTM:n kyselyssä keskeiseksi ongelma-alueeksi matkailuyrittäjien keskuudessa. Ministeriö käynnisti asiasta erillisselvityksen, jonka työskentelyyn SME osallistui.

Pääsihteerin siirtyessä SHR:sta Palvelutyönantajien palvelukseen päätti SME:n hallitus pyrkiä sopimukseen SME:n työn jatkumisesta Palvelutyönantajien puitteissa. SME:n ja PT Työntantajapalvelut

Oy:n välisestä järjestöyhteistyöstä allekirjoitettiin 28.5. sopimus, jonka mukaan Pekka Ropponen toimi oman toimensa ohella myös SME:n pääsihteerinä.

Edunvalvonnassa korostui koko järjestön toiminnan ajan aktiivinen osallistuminen erityisesti MEKin ja KTM:n eri matkailutyöryhmien työhön. Parhaimmillaan erilaisia ryhmiä oli toiminnassa samanaikaisesti toistakymmentä (mm. LVM, OPM, UM, YM, PT, alan oppilaitokset, järjestöt).

Linja-autoliitto päätti luopua SME:n jäsenyydestä, koska matkailullinen edunvalvonta ei korostu riittävästi heidän toiminnassaan.

Vuosi 2004 - matkailualan koulutustoimikunnan puheenjohtajuus SME:lle

Valtioneuvoston hyväksymä matkailupoliittinen toimenpideohjelma täytti kolme vuotta. SME kävi matkailuviranomaisten kanssa neuvotteluja ohjelman uusimisesta.

Koululomien ajoitusta koskevan selvitystyön kii-ruhtamiseksi SME tapasi sekä opetusministeriön että OAJ:n edustajia. Ministeriön edustajiin oltiin yhteydessä useaan otteeseen vuoden aikana. Pääsihteerin delegaatioissa ahkeroivat Guy Catani ja MEKin Pekka Laukala.

MEKin johtokunta ja SME:n hallitus pitivät yhteiskokouksen, jossa käsiteltiin mm. matkailupoliittista toimenpideohjelmaa ja laivaliikenteen satama- ja väylämaksuja. Matkailuelinkeinon tutkimustarpeista laadittiin yhteenveto MEKin matkailututkimusryhmälle.

Kauppa- ja teollisuusministeriön tutkimus matkailun alueellisesta työnjaosta ja vastuusta valmistui. SME oli mukana tutkimuksen ohjausryhmässä.

Tiehallinto aloitti Lapin tiepiirin toimesta pilot-tiselvityksen, jonka tavoitteena oli kartoittaa sekä tienkäyttäjien että palvelutarjoajien tarpeet viito-tuksesta ja palvelujen kehittämisestä. Finnairin, VR:n, MEKin ja SUOMAn lisäksi myös SME:llä oli edustus tässä hankkeessa.

Matkailualan turvallisuustoimikunnan työskentelyssä näkyi terrorismin ja maailmanlaajuisten epidemioiden uhka.

Silja Line ja SME olivat yhdessä suunnittelemas-sa risteilyä matkailualan vaikuttajille. Risteily toteutettiin Matkamessujen yhteydessä tammikuussa.

TEKES aloitti elinkeinon patistusten saattelema-na esitutkimuksen elämysklusterista selvittääkseen mahdollisen teknologiaohjelman toteuttamismahdollisuuksia. SME osallistui työhön.

Opetusministeriö nimesi uuden matkailualan koulutustoimikunnan 1.2.2004 lähtien kolmeksi vuodeksi. Pääsihteeriksi nimettiin toimikunnan puheenjohtajaksi. Ruotsinkieliseen alan tutkintotoi-mikuntaan nimettiin alan edustajaksi Guy Catani.

Matka 2020 oli laaja matkailualan koulutuksen tulevia tarpeita kartoittava hanke, jonka rahoittivat opetusministeriö ja Euroopan sosiaalirahasto. Kak-sivuotinen hanke alkoi alkuvuodesta ja sen toteut-tamisesta vastasi Haaga Instituutti. SME oli muka-na hankkeessa.

Teollisuus ja Työnantajat TT sekä Palvelutyön-antajat PT saivat yhdentymisneuvottelunsa pää-

tökseen syksyn aikana. Neuvottelujen tuloksena Elinkeinoelämän keskusliitto EK aloitti toimintansa vuoden 2005 alussa. Pekka Ropponen nimitettiin asiantuntijaksi EK:n PK-yksikköön, joten SME:n koti pysyi Etelärannassa.

Yhdistyksen hallitus kokoontui vuoden aikana kuusi kertaa. Tällä kertaa matkakokous ja lehdistö-tilaisuus sen yhteydessä pidettiin Vuokatissa. Vuo-sien saatossa muina kokouskohteina olivat Nilsii/Tahko, Muonio/Olos, Kuusamo ja Tukholma.

Vuosikokous pidettiin 2.11.2004 Palvelutyönan-tajien tiloissa. Puhetta kokouksessa johti jälleen SRM:n Ari J. Aalto. Kari Österlund, joka toimi ansiokkaasti SME:n puheenjohtajana yhdistyksen pe-rustamisesta lähtien, luopui ennakoilmoituksensa mukaisesti puheenjohtajuudesta vuosikokouksen yhteydessä. Uudeksi puheenjohtajaksi valittiin Helsinki Finland Congress Bureaun toimitusjohta-ja Tuula Lindberg. Samassa yhteydessä kirjattiin SMALin eroilmoitus SME:n jäsenyydestä, sillä hei-dän toimintansa keskittyy voittopuolisesti Suomes-ta ulos suuntautuvaan matkailuun.

Vuosi 2005 - matkailustrategia vuoteen 2020 ja matkailun kehittämissuuntaviivat 2007-13

SME jatkoi tammikuussa neuvotteluja valtakun-nallisesta matkailustrategiasta kauppa- ja teolli-suusministeriön kanssa. Virallisesti laatimisproses-si käynnistyi toukokuussa. Tavoitteeksi ministeriö asetti matkailun kehittämisen suuntaviivojen laa-timisen vuoteen 2020 sekä konkreettisen toimen-pideohjelman tekemisen vuosille 2007-13. SME oli edustettuna strategiatyöryhmässä, joka sai työ-skentelyaikaa 30.4.2006 saakka. SME toi työskentelyssä esille mm. matkailun kasvun esteitä sekä ehdotuksia toimintaedellytysten parantamiseksi. Strategian etenemistä käsiteltiin kaikissa hallituk-sen kokouksissa.

Matkailustrategian lisäksi liikenne- ja viestintä-ministeriö laati osaltaan matkailuliikennestrategi-aa. SME oli mukana myös tässä työssä.

Matkailuelinkeinon saatua koululomien ajoitusta koskevan selvitystarpeen kirjatuksi opetusminis-teriön vuosien 2003-08 kehittämissuunnitelmaan, asetti ministeriö virkamiesryhmän selvittämään asiaa. SME tapasi pariin kertaan raportin tekijät sekä laati asiasta perusteellisen lausunnon. Lisäk-si oltiin yhteydessä OAJ:n edustajiin. Valitettavasti lopullisessa virkamiesraportissa elinkeinon tarpeet

jäivät kuitenkin huomioimatta.

Talvilomien laajempi porrastaminen ja kesälomien myöhäisempi ajankohta olivat SME:n toimesta useaan kertaan julkisuudessa. Lisäksi pääsihteeri tapasi asian puitteissa eduskunnassa nelisenkymmentä ehdotukseen myönteisesti suhtautuvaa Helsingin ja Uudenmaan kansanedustajaa. Viikonlopun vaihtopäivään liittyvien ongelmien vähentämiseksi käytiin neuvotteluja VR:n aloitteesta yhdessä pohjoisen hiihtokeskusten kanssa.

Matkailualan koulutustoimikunta laati ehdotuksen alan toimiala- ja ammattiluokkien ryhmittelyksi ja tutustui toisen asteen sekä ammattikorkeakoulujen ja yliopistojen matkailualan koulutukseen Jyväskylässä. Toimikunta piti yhteiskokoukset hotell-, ravintola- ja catering-alan sekä ilmailualan koulutustoimikuntien kanssa. Toimikunta antoi palautetta matkailualan perustutkinnosta ja kommentoi matkatoimistovirkailijan koulutusohjelman kokeilutilannetta sekä antoi puolisen tusinaa lausuntoa ajankohtaisista koulutushankkeista.

TEKES jatkoi esiselvitystään elämysklusterista, jonka pohjalta mahdollisesti lähdetään valmistelemaan laajaa teknologiaohjelmaa. Pääsihteeri tapasi useampaan kertaan TEKESin edustajia.

SME järjesti 30.6. lehdistötilaisuuden, jonka aiheena oli arvio kesän matkailijamäärästä. Samassa yhteydessä otettiin jälleen kerran kantaa koululomien ajoitukseen.

Vuosi 2006 - matkailuelinkeinon viestit hallitusohjelman tekijöille ja valtioneuvoston periaatepäätös matkailusta

SME oli heti alkuvuodesta tiiviisti mukana valtakunnallisen matkailustrategian laatimisessa elinkeinon keskeisten viestien saamiseksi mukaan strategiaohjelmaan. Työssä onnistuttiin ja elinkeinon näkemykset hyvin huomioiva ohjelma julkistettiin kesäkuussa.

Kauppa- ja teollisuusministeriö asetti strategian valmistumisen aikoihin pienen SME:n, SHR:n ja MEKin edustajista koostuvan työryhmän, joka sai tehtäväkseen ehdotuksen laatimisen valtioneuvoston periaatepäätökseksi matkailusta. SME:n näkemykset koottiin pienryhmissä, jotka käsitelivät saavutettavuutta, toimintaedellytysten parantamista ja osaamisen kehittämistä. Valtioneuvoston periaatepäätös hyväksyttiin joulukuussa. Periaatepäätös syntyi työryhmän laatiman ehdotuksen pohjalta.

Koko vuoden ajan tehtiin töitä matkailun saamiseksi tulevan hallituksen ohjelmaan. Matkailustrategiasta ja valmisteilla olevasta valtioneuvoston periaatepäätöksestä koottiin alan kehityksen kannalta keskeisiä viestejä, joita välitettiin virkamiehille ja päättäjille. Hallitusohjelmaa käsitteleviä lehdistötiedotteita julkaistiin kaksi.

SME:n vaatimus oli, että Matkailustrategia 2020 linjausten tulee olla lähtökohta hallitusohjelman matkailua koskeville kirjauksille. Hallitusohjelmamuistioita oli useita, pitkiä ja lyhyitä. Tärkeimpiä linjauksia olivat:

- Uusi ajoitus koulujen kesälomille ja lisää porrastusta hiihtolomiin
- Saavutettavuus on matkailun elinehto
 - hyvin toimivat lento-, laiva-, juna- ja bussiyhteydet ovat Suomen kilpailukyvyn parantamisen kannalta ensiarvoisen tärkeitä.
- Lisää kilpailukykyä toimintaedellytysten parantamiseksi
 - arvonlisädirektiivin muuttaminen niin, että ravintolapalveluihin voidaan soveltaa alennettua verokantaa
 - matkailuliikenteen maksujen (satama-, väylä- ja lentokenttämaksut) kohtuullistaminen
- MEKin resurssit turvattava ja matkailullista Suomi-kuvaa vahvistettava.

KTM nimitti kesällä työryhmän pohtimaan valtion varoin tapahtuvan matkailun edistämisen tulevaisuutta. Pääsihteeri osallistui ryhmän työskentelyyn. Työskentelyn määräajaksi tuli vuoden loppu, mutta joulukuussa päädyttiin kuukauden lisäaikaan. Työryhmä oli täysin yksimielinen MEKin toiminnan säilyttämisen tärkeydestä. Tulevan organisaation muoto aiheutti eniten keskustelua työryhmän piirissä. Ryhmän enemmistö kannatti yhdistysmuotoa ja SME ehdottomasti nykyisenlaista virastomallia. Asian johdosta SME:n hallitus tapasi erikseen työryhmän puheenjohtajan Kalle J. Korhosen sekä ryhmän sihteerin Lea Häyhän. Myös Finland Convention Bureauun KTM:lta saamasta vuosittaisesta yleisavustuksesta vallitsi ryhmässä erimielisyys. SME esitti, ettei FCB:n yleisavustusta tule siirtää MEKin budjettiin eikä kokous-, kongressi- ja kannustematkailun edistämistä MEKin toimintaan. Syynä näkemykseen oli mm. MEKin toiminnan keskittyminen yhä enemmän Suomi-kuvan vahvistamiseen.

Matkailualan koulutustoimikunta käynnisti selvityksen matkailualan opettajien osaamisen ja työ-

elämäyhteyksien kehittämisestä. Toimikunta käsiteli myös matkailun ohjelmopalveluiden perusteita, arvioi ammatillisen koulutuksen tutkintorakenteen toimivuutta sekä selvitti tulevaisuuden koulutustarpeita.

SME vaikutti aktiivisesti lähes kolmen vuoden ajan matkailuklusteria koskevan teknologiaohjelman käynnistämiseen. Lokakuussa TEKES teki vihdoin päätöksen vapaa-ajan tutkimus- ja kehitysohjelmasta, jossa matkailu on keskeisesti esillä. Kolmivuotisessa ohjelmassa TEKESin budjetti vuosina 2007-09 ylsi yhteensä 10 miljoonaan euroon ja yritysten oma panostus 8,7 miljoonaan.

Silja Linen ja SME:n suunnittelema risteily matkailualan vaikuttajille toteutettiin kolmannen kerran. Anti oli mielenkiintoinen: tutkimusprofessori Mika Pantzar kertoi elämyksellisyydestä matkailualalla, varatoimitusjohtaja Tom Selänniemi matkailun aiheuttamasta riippuvuudesta ja teknologiayksikön johtaja Kai Levander autolautojen tulevaisuudesta.

Vuosi 2007 - matkailu hyvin esillä hallitusohjelmassa

Alkuvuodesta tavattiin tiiviisti hallitusohjelman tekemisen kannalta tärkeitä tahoja. Matkailun huomioimista perusteltiin erityisesti matkailun alue- ja työllisyyspoliittisilla vaikutuksilla.

Valtakunnalliseen matkailustrategiaan sisältyi ehdotus vetovoimaisesta ja käyttäjäystävällisestä maaportalista. Hankkeen haastavuuden vuoksi päätettiin, että SME kerää elinkeinon toiveita ja toimittaa ne MEKille.

MEK-työryhmä luovutti raporttinsa helmikuussa. Omassa tiedotteessaan SME viestitti tyytyväisyytensä MEKin kehittämistoimenpiteille ja virastomallin säilyttämiselle. Lisäksi SME painotti KTM:n vuosittaisen yleisavustuksen säilyttämistä Finland Convention Bureaulla eikä pitänyt tarkoituksenmukaisena sen siirtämistä MEKille.

SME piti tärkeänä, että MEK huolehtii jo sovitusta tulevista markkinointitoimenpiteistä sekä pitää tiiviisti yhteyttä elinkeinon, vaikka edessä on huomattavia leikkauksia. Näitä asioita viestitettiin MEKin johtokuntaan. Leikkausajankohdan epäselvyyden vuoksi asetettiin yhteisiksi vaikuttamisen tavoitteiksi vuosien 2008 ja 2009 budjettitason varmistaminen sekä tulevien leikkauksien minimointi.

Hallitusohjelmasta tuli lopulta hyvin matkailuystävällinen: yleiskirjaus matkailun tarjoamista

mahdollisuuksista sekä erityisen tärkeänä asiana MEKin toiminnan jatkuvuuden varmistaminen ja vaikuttavuuden parantaminen. Saavuttavuuden osalta useimmat kirjaukset (liikenneväylien hoito, merenkulun väylämaksut, pääkaupunginseudun lentokenttäkapasiteetti, raideliikenteen rataverkosto) noudattivat matkailustrategian linjauksia. Suurimmat pettymykset olivat ravintolaruoan arvonlisäveron pysyminen 22%:ssa sekä koskemattomuus koulujen loma-aikoihin.

SME lopettaa toimintansa - MaRa lisää matkailun edunvalvontaa

Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitto SHR muutti nimensä 1.5. Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRaksi. Nimenmuutos oli seurausta pitkävaikutteisesta toiminnan laajenemisstrategiasta matkailun piirissä. Sen seurauksena jäsenkuntaan olivat liittyneet mm. hiihtokeskukset, ohjelmopalvelut, huvi-, tee- ja elämyspuistot sekä leirintäalueita. Samalla MaRa oli lisännyt huomattavasti resurssejaan matkailun edunvalvonnan piirissä ja perustanut uusia em. sektoreista koostuvia edunvalvontaryhmiä. Tämän johdosta MaRa päätti 6.9.2007 erota SME:n jäsenyydestä 1.1.2008 lukien.

MaRan eroamispäätöstä pidettiin hyvin ongelmallisena. Jäsenistölle lähetettiin tiedustelu SME:n tulevaisuudesta ja sen pohjalta syksyn kokouksissa käytiin perusteellinen keskustelu jatkomahdollisuuksista. Valtaosa jäsenistä puolsi toiminnan jatkamista. Toisaalta monet seikat puhuivat toiminnan lopettamisen puolesta. MaRan laajenemis- ja toimintastrategia kattoi jo lähes kaikki SME:n toiminnan piirissä olevat matkailutahot lukuun ottamatta lento- laiva- ja raideliikennettä. Lisäksi SME:n resurssien todettiin olleen koko toiminnan ajan vähäiset eikä EK:lla ollut aikeita lisätä panoksia SME:n toimintaan. Lisäksi matkailualan katsottiin tarvitsevan yhden vahvan edunvalvontaorganisaation.

Ote SME:n lehdistötiedotteesta 13.12.2007:

”Vuosituhaten vaihteessa perustettu matkailualan kattojärjestö, Suomen Matkailuelinkeino SME, lopettaa toimintansa vuodenvaihteessa. SME perustettiin matkailualan arvostuksen nostamiseksi ja alan toimintaedellytysten parantamiseksi. Yhdistyksen jäsenistö on koostunut majoitus- ja ravitsemisalalan, matkailuliikenteen, hiihtokeskusten, tapahtuma- ja aktiviteettipalveluiden sekä kokous- ja kannustematkailun yhdistyksistä ja yrityksistä.

SME on toiminut aktiivisesti matkailun mukaan

ottamiseksi hallitusohjelmiin. Keskeisiä vaikuttamisen kohteita ovat myös olleet valtioneuvoston periaateohjelma matkailun kehittämisestä, matkailun teknologiaohjelman käynnistyminen sekä Suomen matkailustrategia vuoteen 2020. SME on ollut elinkeinon vaikuttamiskanava Matkailun edistämiskeskuksen johtokunnassa. Lisäksi SME on välittänyt päätöksentekijöille viestejä alan kehittämisen esteistä sekä laatinut niihin parannusehdotuksia. SME:n toiminta on lisännyt matkailun arvostusta ja alan keskinäistä yhteistyötä.

”Matkailuelinkeino Suomessa on kovassa kasvussa. Matkailun osuus bruttokansantuotteesta on 2,4% ja ala työllistää yli 60.000 henkilöä. Matkailuelinkeino tarvitsee yhden vahvan edunvalvontaorganisaation. Matkailu- ja Ravintolapalvelut MaRan päätös luopua SME:n jäsenyydestä kuluvan vuoden elokuussa käynnisti keskustelun edunvalvonnan tulevaisuudesta. Päätös SME:n toiminnan lopettamisesta tehtiin järjestön vuosikokouksessa 13.12.2007.

MaRan jäsenkunta on laajentunut. Laajeneminen tarjoaa järjestölle hyvät mahdollisuudet matkailualan edunvalvonnalle.”

Ketkä olivat mukana

SME:n toiminnassa ja hallitustyöskentelyssä oli mukana iso joukko keskeisiä matkailuvaikuttajia. Finland Convention Bureausta Tuula Lindberg, Finland Festivals’ista Tuomo Tirkkonen ja Kai Amberla, Finnairilta Mika Perho ja Paavo Virkkunen, Linja-autoliitosta Heikki Kääriäinen ja Esa Mannisenmäki, Lomarenkaasta Unto Palminkoski, Jukka Laulajainen ja Juha-Pekka Olkkola, Matkustajalaivayhdistyksestä Jouko Mustonen, Siljalta Lars Wendelin, Heikki Lehmusto ja Matti Orama, Suomen Hiihtokeskusyhdistyksestä Guy Catani ja Sari Tollet, Suomen Hotelli- ja Ravintolaliitosta Juha Rydman ja Timo Lappi, Suomen Leirintäalueyhdistyksestä Antti Saukkonen, Suomen Matkailun Alueorganisaatioiden yhdistyksestä Tarja Haili, Kristiina Havas, Aija Pekkinen ja Hannu Komu, Suomen matkatoimistoalan liitosta Hannu Hämäläinen, Suomen Retkeilymajajärjestöstä Ari J Aalto, Tallinilta Keijo Mehtonen, Vikingiltä Risto Peltola sekä VR:ltä Markku Pesonen ja Antti Jaatinen.

Vuosina 2000-04 yhdistyksen puheenjohtajana toimi Capman Capital Managementin Senior Adviser Kari Österlund ja vuosina 2005-07 Finland Convention Bureaun (Helsinki Finland Congress Bureau) toimitusjohtaja Tuula Lindberg. Yhdistyksen pääsihteerinä toimi oman toimensa ohella Pekka Ropponen (SHR:n asiamies 2000-03, PT:n asiamies 2003-05 ja EK:n asiantuntija 2005-07).